

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)

« 01 » 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська мова зі спеціальною методикою навчання дітей з ТПМ»
Змістовий модуль «Спеціальна методика навчання української мови і
читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.01.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	_____ (назва спеціалізації)

Київ – 2021

ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0984/21
(підпис) (прізвище, ініціал)
« 01 » 09 2021 р.

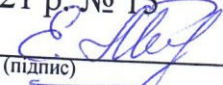
Розробник:

Заєркова Н. В., старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти;
Хомик Т. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

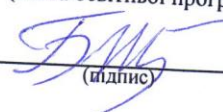
Викладач:

Хомик Т. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної
Протокол від 31.08.2021 р. № 15

Завідувач кафедри (Олена МАРТИНЧУК)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником
освітньої програми Логопедія)
(назва освітньої програми)

Керівник освітньої програми (Наталія БАБИЧ)
(підпис)

Робочу програму перевірено

01.09.2021 р.

Заступник директора (Роман ПАВЛЮК)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__ (підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
«Українська мова зі спеціальною методикою навчання дітей з ТПМ»				
Вид дисципліни	Обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120			
Курс	-	3	-	-
Семестр	-	5	-	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	2			
Обсяг кредитів	-	4	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	-	120	-	-
Аудиторні	-	56	-	-
Модульний контроль	-	8	-	-
Семестровий контроль	-	0	-	-
Самостійна робота	-	56	-	-
Форма семестрового контролю	-	залік	-	-
Змістовий модуль «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ»				
Курс	3		-	
Семестр	5		-	
Обсяг кредитів	2		-	
Обсяг годин, в тому числі:	60		-	
Аудиторні	28		-	
Модульний контроль	4		-	
Семестровий контроль	-		-	
Самостійна робота	28		-	
Форма семестрового контролю	залік		-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів знання з методики викладання української мови і читання у початковій школі в умовах реалізації Концепції Нової Української Школи (НУШ); формування мовлення як засобу спілкування дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Завдання навчальної дисципліни.

– *формувати загальні компетентності:*

ЗК 3 Комунікативну. Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою. Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою. Здатність налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію

ЗК 5 Інформаційно-комунікаційну. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел для розгляду професійних питань. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання корекційних і комунікативно-мовленнєвих задач в соціальній і професійній діяльності.

ЗК 6 Креативну. Здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до вирішення професійних завдань.

ЗК 9 Самоосвітню. Здатність навчатися та самонавчатися. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

– *формувати фахові компетентності:*

ФК 1 Організаційну. Здатність планувати, організувати, координувати, контролювати та оцінювати власну професійну діяльність. Здатність до когнітивної гнучкості: ситуативного (негайного) вирішення проблем, врахування нових (поточних) умов і обставин для прийняття рішень, уміння долати стереотипне мислення.

ФК 2 Теоретико-методологічну. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з особливими освітніми потребами; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.

ФК 3 Психолого-педагогічну. Володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.

ФК 4 Методичну. Застосовувати базові знання і вміння для формування компетентностей у дітей молодшого шкільного віку. Здатність здійснювати освітній процес в початковій школі з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.

ФК 5 Спеціально-педагогічну. Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти дітей з різними освітніми потребами; розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами.

ФК 6 Спеціально-методичну. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, актуального стану і потенційних можливостей осіб з тяжкими порушеннями мовлення в спеціальних та інклюзивних закладах освіти.

ФК 8 Психолінгвістичну. Володіння знаннями про закономірності мовленнєвого розвитку в онтогенезі, взаємозв'язку мовлення, мислення і свідомості; розуміння психолінгвістичної моделі мовленнєвої діяльності.

ФК 9 Проектувальну. Володіння вміннями планувати, організовувати і здійснювати корекційно-педагогічний процес у спеціальних та інклюзивних закладах освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

ФК 13 Логокорекційну. Здатність здійснювати добір методик і технологій для корекції психомоторного та мовленнєвого розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

ФК 14 Компетентність у сфері інклюзивного навчання. Володіння базовими знаннями та розуміння основних цінностей, концепцій та теорій інклюзивного навчання. Володіння уміннями, що уможливають здатність здійснювати якісне інклюзивне навчання.

– *забезпечувати набуття практичних навичок* при формуванні фахової компетентності у сфері мовленнєвих порушень у центрі практичної підготовки «Логотренажер».

3. Програмові результати навчання за дисципліною:

ПРН 4. Здатність визначити етапи, досягнення й тенденції розвитку теорії та практики логопедагогіки; визначити концептуальні засади та цільові настанови сучасної логопедагогіки, сутність корекційно-освітніх технологій роботи з дітьми з порушеннями мовлення.

ПРН 9. Здатність продемонструвати володіння методиками навчання, виховання і розвитку дітей молодшого шкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення, знання і розуміння організації освітнього процесу в початковій школі для дітей з порушеннями мовлення.

ПРН 10. Здатність продемонструвати на базовому рівні знання та уміння здійснювати вибір технологій мовленнєвого та когнітивного розвитку дітей раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами.

ПРН 11. Здатність продемонструвати знання і розуміння анатомо-фізіологічних та психофізіологічних основ мовлення; уміння визначити стан сформованості мовлення у

різні вікові періоди розвитку дитячого організму; знання і розуміння етапів розвитку мовленнєвої діяльності людини.

ПРН 15. Здатність продемонструвати знання щодо основного змісту, структури, напрямів, специфіки діяльності асистента вчителя з організації та впровадження інклюзивного навчання з урахуванням особливостей його взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу в системі інклюзивної освіти.

ПРН 16. Здатність продемонструвати знання і вміння з організації і забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання.

ПРН 17. Здатність продемонструвати володіння державною та іноземною мовами, культуру спілкування, уміння вирішувати проблеми та приймати рішення у складних практичних ситуаціях, демонструючи лідерські якості та навички ефективної командної взаємодії.

ПРН 18. Здатність до аналітичного мислення і генерування ідей у процесі пошуку і аналізу інформації з різних джерел, зокрема засобами інформаційно-комп'ютерних технологій; до науково-дослідницької діяльності для розв'язання професійних питань та самоосвіти.

ПРНД. Уміти демонструвати на базовому рівні знання та уміння зіставляти програмні вимоги спеціальної школи та НУШ у процесі розроблення конспектів уроків з української мови та читання для дітей молодшого шкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

ПРНД. Уміти демонструвати на базовому рівні знання та уміння проведення уроків з української мови та читання для дітей молодшого шкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення з використанням різних методів та форм роботи відповідно до Концепції НУШ.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для **денної** форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						Самостійна
		Аудиторна:						
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ»								
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи спеціальної методики навчання української мови								
Тема 1. Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання української мови. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення	8	2	2	-	-	-	4	
Тема 2. Мета та завдання роботи з навчання мови в початкових класах для дітей з порушеннями мовлення. Зміст та структура навчання мови в закладі спеціальної освіти для дітей з порушеннями мовлення	8	2	2	-	-	-	4	
Тема 3. Методологічні основи спеціальної методики навчання та особливості їх застосування у спеціальній школі для дітей із ТПМ	8	2	2		-	-	4	
Модульний контроль	2							
Разом	26	6	6	0	0	0	12	
Змістовий модуль 2. Методики навчання української мови і читання молодших школярів із ТПМ								
Тема 4. Особливості розвитку словника у молодших школярів із ТПМ та методика його формування	8	2	2	-	-	-	4	
Тема 5. Особливості формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика її формування	8	2	2	-	-	-	4	
Тема 6. Особливості навчання грамоти молодших школярів із ТПМ та методика її формування	8	2	2	-	-	-	4	
Тема 7. Особливості розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика його формування	8	2	2	-	-	-	4	
Модульний контроль	2							
Разом	34	8	8		0	0	16	
Усього за змістовий модуль	60	14	14		0	0	28	

5. Програма навчальної дисципліни

Програма змістового модуля «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ
НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема 1. Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання української мови. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення

Спеціальна методика навчання української мови в школі для дітей із тяжкими порушеннями мовлення як окремий навчальний предмет. Коло питань, які досліджує спеціальна методика навчання української мови як педагогічна наука. Предмет і завдання спеціальної методики української мови. Зв'язки спеціальної методики української мови з логопедією, методикою викладання мови в закладі загальної освіти, дидактикою, загальною та спеціальною психологією, лінгвістикою.

Ключові слова: спеціальна методика навчання мови, мова, мовлення, молодші школярі із ТПМ, предмет, мета, завдання.

Рекомендована основна література: [1, 2, 5, 7]

Рекомендована додаткова література: [12, 16]

Тема 2. Мета та завдання роботи з навчання мови в початкових класах для дітей з порушеннями мовлення. Зміст та структура навчання мови в закладі спеціальної освіти для дітей з порушеннями мовлення

Загальна характеристика системи навчання української мови молодших школярів із ТПМ. Науково-методологічні основи побудови системи навчання української мови у спеціальній школі для молодших школярів із ТПМ. Мета і завдання навчання молодших школярів із ТПМ української мови. Навчання мови як засобу спілкування та знаряддя пізнавальної діяльності (формування та корекція мовлення) та вивчення рідної мови як предмету шкільного навчання.

Зміст навчальних програм з української мови у спеціальній школі для молодших школярів із ТПМ. Оцінювання навчальних досягнень учнів: мета та цілі у сучасній школі.

Ключові слова: навчання, мова, молодші школярі із ТПМ, структура методики, формування мовлення, початкові класи, учні з тяжкими порушеннями мовлення, спеціальні навчальні програми.

Рекомендована основна література: [1, 2, 5, 7]

Рекомендована додаткова література: [12, 16]

Тема 3. Методологічні основи спеціальної методики навчання та особливості їх застосування у спеціальній школі для дітей із ТПМ

Методологічні основи спеціальної методики навчання української мови. Поняття про методи навчання, їх класифікація та особливості застосування у спеціальній школі для дітей із ТПМ. Засоби та прийоми навчання української мови та читання у спеціальній школі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Методичні рекомендації щодо застосування методів, прийомів та засобів навчання молодших школярів із ТПМ на уроках з української мови та читання.

Сучасний урок української мови: типи, їх структура та методика проведення.

Календарне планування та особливості його реалізації в спеціальній школі для дітей із ТПМ.

Ключові слова: методи, прийоми, засоби навчання, бесіда, спостереження, сучасний урок, типи уроків, планування уроку.

Рекомендована основна література: [1-3, 5-7]

Рекомендована додаткова література: [9, 18, 19]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЧИТАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ТПМ

Тема 4. Особливості розвитку словника у молодших школярів із ТПМ та методика його формування

Слово як мовний знак. Лексичний склад мови та словниковий запас носія мови.

Характеристика словникового запасу учнів, які вступають у підготовчий клас школи для дітей із ТПМ. Динаміка оволодіння словником у процесі навчання української мови.

Поняття про словникову роботу в спеціальній школі як систему занять по формуванню лексичного складу мовлення учнів. Джерела накопичення словника, шляхи формування лексичного запасу у молодших школярів із ТПМ. Формування лексичного запасу на уроках розвитку мовлення як основа словникової роботи в спеціальній школі.

Ключові слова: словник, словникова робота, лексичний запас, формування, мова, молодші школярі із ТПМ.

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20, 22]

Тема 5. Особливості формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика її формування

Практичне засвоєння граматичних закономірностей, оволодіння системою граматичних понять як важливий чинник розвитку та функціонування самостійного мовлення. Характеристика граматичної будови мовлення у молодших школярів із ТПМ. Динаміка оволодіння граматичною будовою мови у процесі спеціального навчання. Поняття про систему роботи з формування граматичної будови мовлення. Спеціальна робота з формування в учнів із ТПМ граматичних узагальнень як засіб прискорення та підвищення ефективності практичного оволодіння мовою.

Ключові слова: граматична сторона мовлення, динаміка, формування, граматична будова, словозміна, словотворення, молодші школярі із ТПМ.

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20]

Тема 6. Особливості навчання грамоти молодших школярів із ТПМ та методика її формування

Поняття про грамоту. Завдання, зміст та специфіка роботи з навчання молодших школярів із ТПМ грамоти. Типові труднощі та помилки, які виникають в учнів із мовленнєвими порушеннями під час оволодіння грамотою та можливі шляхи їх подолання. Послідовність вивчення звуків та букв, типів складів та слів за їх складовою будовою. Прийоми навчання звукового аналізу та синтезу слів. Види занять з навчання читання та письма. Види завдань та вправ усного і писемного мовлення у зв'язку з навчанням грамоти.

Особливості проведення уроків читання та письма у спеціальній школі для молодших школярів із ТПМ.

Ключові слова: грамота, письмо, читання, звуковий аналіз та синтез, прийом, метод, формування, молодші школярі із ТПМ.

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20]

Тема 7. Особливості розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика його формування

Завдання, зміст та організація роботи з розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із ТПМ. Поняття про діалогічне та монологічне мовлення як основні складові компоненти зв'язного мовлення. Методика розвитку монологічного мовлення у молодших школярів із ТПМ. Напрямки та особливості методики розвитку діалогічного мовлення у молодших школярів із ТПМ.

Особливості навчання опису, розповіді, роздуму та переказу.

Ключові слова: зв'язне мовлення, діалогічне мовлення, монологічне мовлення, зміст, завдання, організація, молодші школярі із ТПМ.

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна к-сть балів	кількість одиниць	максимальна к-сть балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	76	-	93
Максимальна кількість балів: 169					
Розрахунок коефіцієнта: $169:100=1,69$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Усі завдання виконуються в електронній версії навчальної дисципліни «Українська мова зі спеціальною методикою навчання дітей з ТПМ. Змістовий модуль «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ» на платформі <http://elearning.kubg.edu.ua> та додаються до зазначених форм (семінарське заняття чи самостійна робота) роботи відповідного модуля навчальної дисципліни.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема 1. Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання української мови. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення (4 год.)

Завдання:

1. Проаналізувати 3 статті у фахових виданнях з актуальних проблем методики навчання української мови молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення в спеціальній школі.

Форма подання: результати аналізу статей подаються у вигляді заповненої таблиці:

№ п/п	Автор та назва статті	Джерело, де опубліковано наукову працю (назва, рік публікації, видавництво, сторінки)	Коротка анотація змісту статті (до 10 речень)
1			
2			
3			

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.

	джерело.			
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1, 2, 5, 7]

Рекомендована додаткова література: [12, 16]

Тема 2. Мета та завдання роботи з навчання мови в початкових класах для дітей з порушеннями мовлення. Зміст та структура навчання мови в закладі спеціальної освіти для дітей з порушеннями мовлення (4 год.)

Завдання:

1. Скласти таблицю-схему «Практичні передумови до засвоєння української мови як шкільного предмету».

Форма подання: результати подаються у вигляді таблиці-схеми.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1-3, 5-7]

Рекомендована додаткова література: [12, 16]

Тема 3. Методологічні основи спеціальної методики навчання та особливості їх застосування у спеціальній школі для дітей із ТПМ (4 год.)

Завдання:

1. Скласти методичну карту на тему «Методи, прийоми та засоби навчання на уроках української мови і читання для дітей із ТПМ».

Форма подання: результати подаються у вигляді методичної карти.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [9, 18, 19]

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЧИТАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ТПМ**

Тема 4. Особливості розвитку словника у молодших школярів із ТПМ та методика його формування (4 год.)

Завдання:

1. Скласти розгорнутий план-конспект уроку з розвитку лексичної складової мовлення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення відповідно до змісту навчальної програми (тема уроку та клас на вибір студента).

Форма подання: виконане завдання подається у вигляді розробленого конспекту уроку:

План-конспект уроку з розвитку лексичної складової мовлення	
<p><i>Клас:</i> <i>Тип уроку:</i> <i>Тема:</i> <i>Мета:</i> навчальна, корекційно-розвивальна, виховна. <i>Обладнання:</i> <i>Використані джерела:</i></p>	<p><i>Хід уроку:</i></p>
<p>1. Вступна частина</p>	

2. Актуалізація опорних знань
3. Вивчення нового матеріалу
4. Фізкультхвилинка
5. Закріплення вивченого матеріалу
6. Підсумок уроку

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для уроку підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для уроку підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для уроку.	Методичні матеріали для уроку підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок..
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	План-конспект уроку оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	План-конспект уроку оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект уроку оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	План-конспект уроку не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20, 22]

Тема 5. Особливості формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика її формування (4 год.)

Завдання:

1. Скласти розгорнутий план-конспект уроку з розвитку граматичної складової мовлення у молодших школярів з важкими порушеннями мовлення відповідно до змісту навчальної програми (тема уроку та клас на вибір студента).

Форма подання: виконане завдання подається у вигляді розробленого конспекту уроку:

План-конспект уроку з розвитку граматичної складової мовлення
<i>Клас:</i>
<i>Тип уроку:</i>

<p>Тема: Мета: навчальна, корекційно-розвивальна, виховна. Обладнання: Використані джерела:</p> <p style="text-align: right;">Хід уроку:</p> <p>1. Вступна частина</p> <p>2. Актуалізація опорних знань</p> <p>3. Вивчення нового матеріалу</p> <p>4. Фізкультхвилинка</p> <p>5. Закріплення вивченого матеріалу</p> <p>6. Підсумок уроку</p>

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для уроку підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для уроку підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для уроку.	Методичні матеріали для уроку підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок..
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	План-конспект уроку оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	План-конспект уроку оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект уроку оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Деяко порушено структуру заняття.	План-конспект уроку не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20]

Тема 6. Особливості навчання грамоти молодших школярів із ТПМ та методика її формування (4 год.)

Завдання :

1. На основі перегляду фільму «Зірочки на землі», зробити аналіз та описати:

- методи, прийоми та засоби навчання грамоти, які використовував учитель малювання в навчально-виховному процесі учня з тяжкими порушеннями мовлення;

- вплив батьків на процес навчання головного героя фільму.

2. Отримані дані внести в таблицю 1 та таблицю 2.

Форма подання: результати аналізу фільму подаються у вигляді заповнених таблиць.

Таблиця 1.

№ п/п	Метод, прийом та засіб навчання	Як реалізується вчителем	Ваші рекомендації щодо його реалізації
1			
2			
3			
....			

Таблиця 2.

№ п/п	Дія/ситуація	Який позитивний/негативний вплив на навчання	Ваші коментарі щодо визначеної ситуації (рекомендації/побажання)
1			
2			
3			
....			

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані АБО більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20]

Тема 7. Особливості розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика його формування (4 год.)

Завдання:

1. Скласти розгорнутий план-конспект уроку з розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення відповідно до змісту навчальної програми (тема уроку та клас на вибір студента).

Форма подання: виконане завдання подається у вигляді розробленого конспекту уроку:

План-конспект уроку з розвитку зв'язного мовлення

Клас:
Тип уроку:
Тема:
Мета: навчальна, корекційно-розвивальна, виховна.
Обладнання:
Використані джерела:

Хід уроку:

1. Вступна частина
2. Актуалізація опорних знань
3. Вивчення нового матеріалу
4. Фізкультхвилинка
5. Закріплення вивченого матеріалу
6. Підсумок уроку

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Методичні матеріали	Всі матеріали для уроку підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість матеріалів для уроку підібрані методично правильно та креативно, відповідно до віку та порушення дитини з ТПМ.	Більшість представлених матеріалів методично правильно оформлені, але не ретельно підібрано матеріал для уроку.	Методичні матеріали для уроку підібрані невірно та представлені із значною кількістю помилок.
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Оформлення	План-конспект уроку оформлено методично правильно та із використанням сучасних наочних матеріалів, які відповідають темі та меті заняття. Дотримано структуру заняття.	План-конспект уроку оформлено методично правильно та із використанням доречних наочних матеріалів. Дотримано структуру заняття.	План-конспект уроку оформлено з помилками. Використані наочні матеріали не завжди відповідають темі і змісту заняття. Дещо порушено структуру заняття.	План-конспект уроку не відповідає темі і меті заняття. Порушено структуру заняття.
<i>Бали</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
Лексика та грамотність	Використовує лексику відповідно до теми та віку дітей. Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Використовує відповідну лексику, однак присутні поодинокі помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Не завжди використовує відповідну лексику, присутні помилки в підборі лексичного матеріалу для завдань. Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Використовує некоректну лексику. Автор робить більше 4 помилок у граматиці чи правописі.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Всього	5 балів			

Рекомендована основна література: [1-3, 7]

Рекомендована додаткова література: [10, 11, 14, 18, 19, 20]

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульна контрольна робота проходить у вигляді тестування та складається з 25 випадкових питань (кожна модульна робота) з пройдених тем Змістового модулю 1. Теоретико-методологічні основи спеціальної методики навчання української мови та Змістового модулю 2. Методики навчання української мови і читання молодших школярів із ТПМ.

Тестування охоплює такі **види завдань**:

- багатоваріантне питання;
- правильно/неправильно;
- відповідність;
- коротка відповідь;
- числова відповідь.

Критерії оцінювання. Проведення модульної роботи має на меті проведення поточного контролю теоретичної і практичної підготовки здобувача освітнього рівня з програмного матеріалу навчальної дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ». Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за виконання модульної контрольної роботи, становить 25 балів. Правильна відповідь на одне запитання – 1 бал (виставляється автоматично програмою у електронному курсі).

23-25 балів – виставляється при наявності правильних відповідей на майже всі питання з різним рівнем складності. Здобувач освітнього рівня демонструє ґрунтовне знання матеріалу з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ», його розуміння та застосування під час вирішення практичних завдань; чітко відповідає на запитання, не допускає помилок у розумінні та використанні фахової термінології; творчо і науково виважено обґрунтовує власну позицію у процесі розкриття практичних ситуацій.

17-22 бали – виставляється при достатньому рівні обізнаності здобувача освітнього рівня у відповідях на запитання. Здобувач освітнього рівня загалом демонструє ґрунтовні знання основного матеріалу з дисципліни, однак припускається незначної кількості помилок у відповідях як теоретичного характеру, так і під час демонстрації розуміння практичного застосування отриманих знань; правильно відповідає на більшість тестових запитань; не достатньо повно демонструє вміння застосовувати засвоєний теоретичний матеріал при вирішенні практичних ситуацій.

11-16 балів – виставляється при неповному володінні здобувачем освітнього рівня навчальним матеріалом з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ». Студент демонструє фрагментарність та поверховість у отриманих знаннях; відповіді на запитання не послідовні; наявна недостатня орієнтація в основній термінології з навчального предмету; не достатньо повно демонструє вміння застосовувати засвоєний теоретичний матеріал при вирішенні практичних ситуацій; надає правильні відповіді на половину та менше запропонованих тестових запитань.

1-10 балів – виставляється у разі недостатнього володіння навчальним матеріалом з дисципліни «Спеціальна методика навчання української мови і читання дітей молодшого шкільного віку з ТПМ». Студент допускає значні помилки у відповідях на питання; неправильно орієнтується в основній термінології та змісті навчального предмету; надає правильні відповіді на половину та менше запропонованих завдань. Здобувач освітнього рівня не в змозі навести приклади та не розуміє практичне застосування отриманих знань для власного розвитку в професійній діяльності, робить грубі помилки при вирішенні практичних ситуацій.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль 1.			Змістовий модуль 2.			
Назва Модуля	<i>Теоретико-методологічні основи спеціальної методики навчання української мови (76 балів)</i>			<i>Методики навчання української мови і читання молодших школярів із ТПМ (93 балів)</i>			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми Лекцій	Предмет, мета та завдання спеціальної методики навчання української мови. Поняття про систему навчання мови дітей з порушеннями мовлення. (1 бал)	Мета та завдання роботи з навчання мови в початкових класах для дітей з порушеннями мовлення. Зміст та структура навчання мови в закладі спеціальної освіти для дітей з порушеннями мовлення (1 бал)	Методологічні основи спеціальної методики навчання та особливості їх застосування у спеціальній школі для дітей із ТПМ (1 бал)	Особливості розвитку словника у молодших школярів із ТПМ та методика його формування (1 бал)	Особливості формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика її формування (1 бал)	Особливості навчання грамоти молодших школярів із ТПМ та методика її формування (1 бал)	Особливості розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із ТПМ та методика його формування (1 бал)
Теми практичних/ семінарських занять	<i>Семінарське заняття 1</i> Зміст спеціальної методики навчання української мови (1 бал)	<i>Семінарське заняття 2</i> Особливості навчання мови в початкових класах учнів із ТПМ (1 бал)	<i>Семінарське заняття 3</i> Методи, прийоми та засоби навчання на уроках української мови молодших школярів із ТПМ (1 бал)	<i>Семінарське заняття 4</i> Особливості формування словника у молодших школярів із ТПМ (1 бал)	<i>Семінарське заняття 5</i> Особливості формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ (1 бал)	<i>Семінарське заняття 6</i> Особливості навчання грамоти молодших школярів із ТПМ (1 бал)	<i>Семінарське заняття 7</i> Особливості зв'язного мовлення молодших школярів із ТПМ (1 бал)
Робота на семінарських заняттях	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
МКР	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)			

Всього: 169 бали. $K=169/100=1,69$

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови : навч.-метод. посіб. К. : ВД «Слово», 2010. 285 с.
2. Рібцун Ю.В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 268 с.
3. Нова українська школа: порадник для вчителя. Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
4. Собонович Е.Ф. Речевое недоразвитие у детей и пути его коррекции (Дети с нарушением интеллекта и моторной алалией) М.: Классике Стиль, 2003. 160 с.
5. Сучасна українська мова: підручник. За ред. О.Д. Пономарева. К. : Либідь, 2008. 488 с.
6. Тарасун В.В. Логодидактика: навч. посіб. для вищих навчальних закладів. К: Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2004. 348 с.
7. Чередніченко Н.В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення : навч.-метод. посіб. К. : Видавничий дім Слово, 2012. 208 с.

Додаткова

1. Богданець-Білоskalенко Н. Українська мова та читання: підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Ч. 2 : Читання. К.: Грамота, 2020. 160 с.
2. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. К.: Видавничий дім «Слово», 2004. 374 с.
3. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. К. : Видавничий дім «Слово», 2004. 344 с.
4. Вашуленко М.С. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах): Ч. 1. К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.
5. Вашуленко О.В. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах): Ч. 2. К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.
6. Гриншпун Б.М. Классификация нарушений речи. Логопедия. Под ред. Л.С. Волковой. 5-е изд., перераб. и доп. М.: Гуманитар. издат. центр Владос, 2004. С. 57–73.
7. Заплатна С.М. Сучасний підхід до проблеми логопедичного обстеження дітей з недорозвитком мовлення. *Педагогіка та методики: спеціальні зб. наукових статей*. Вип. II. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. С. 8–13.
8. Захарійчук М. Українська мова та читання : підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах): Ч. 1: Українська мова. К.: Грамота, 2020. 160 с.
9. Логопедия. Под ред. Л.С. Волковой. 5 –е изд., перераб. и доп. М.: Гуманитар. издат. центр владос, 2004. 704 с.
10. Логопедия: методические традиции и новаторство. М.: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: изд-во НПО «МОДЭК», 2003. 336 с.
11. Манько Н. В. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. *Дефектологія*. 2006. № 1. С. 41–44.
12. Нова українська школа [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://nus.org.ua/>
13. Нова українська школа [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
14. Собонович Є., Трофименко Л. Особливості засвоєння дітьми із НЗНМ узагальненого лексичного значення слова та його понятійної співвіднесеності. *Дефектологія*. 2000. № 1. С. 16–19.

15. Трофименко Л.И. Значение морфологических знаний для овладения письменной речью младшими школьниками с тяжелым недоразвитием речи. *Современная наука: тенденции развития: Материалы VI Международной научно-практической конференции*. 24 декабря 2013 г.: Сборник научных трудов. В 2-х томах. Том I. Краснодар, 2014. С. 182–189.

16. Хомик Т.В. Шляхи подолання фонологічних труднощів у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення. *XIV Міжнародна науково-практична конференція «Спеціальна і інклюзивна освіта: проблеми та перспективи»*, 15-16 квітня 2021 р., м. Кам'янець-Подільський. За ред. О. В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В. 2021. С. 161-163.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

1. ЕНК «Спеціальна методика навчання української мови дітей молодшого шкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=17065>

2. Освіта дітей з особливими освітніми потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/dityam-z-osoblivimi-potrebam>

3. Онлайн-курс для вчителів початкової школи [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:mon-edera-osvitoria+st101+st101/about>

4. Художній фільм «Зірочки на землі» - http://moviestape.net/katalog_filmiv/drama/3292-zirochky-na-zemli.html

10. Ресурси для неформальної освіти:

1. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. EdEra. Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>

2. Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами. Онлайн-курс. EdEra. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about>

3. Ефективна взаємодія вчителя та учнів із особливими освітніми потребами. Naurok. Режим доступу до ресурсу : <https://naurok.com.ua/learn/efektivna-vzaemodiya-vchitelya-ta-uchniv-iz-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-22>

4. Корекційна спрямованість використання наочності у процесі навчання учнів з особливими освітніми потребами в середовищі НУШ. Vseosvita. Режим доступу до ресурсу : <https://vseosvita.ua/course/korektsiina-spriamovanist-vykorystannia-naochnosti-u-protsesi-navchannia-uchniv-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-v-seredovyshchi-nush-54.html>

ДОДАТКИ

ПРОГРАМА ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Семінарське заняття 1. Зміст спеціальної методики навчання української мови Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

- 1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо змісту спеціальної методики початкового навчання української мови в сучасному суспільстві;
- 2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 1:

1. Розкрийте причини виникнення спеціальної методики навчання української мови. Обґрунтуйте її лінгвістичну, психологічну та дидактичну основи.
2. Обґрунтуйте особливе місце курсу української мови серед навчальних предметів початкової школи.
3. Розкрийте понятійно-категоріальний апарат спеціальної методики української мови як навчального предмету в спеціальній школі (предмет, завдання, методи наукових досліджень).
4. Розкрийте специфіку процесу навчання української мови у спеціальній школі для дітей із порушеннями мовлення.
5. Визначте актуальні питання організації навчальної діяльності учнів з тяжкими порушеннями мовлення на основі опрацьованого розділу 2.3.1. навчально-методичного посібника «Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення : навчання та розвиток», автор Ю.В. Рібцун, 2020 р. (шлях пошуку посібника: <http://mon.gov.ua/>, <http://imzo.gov.ua/>).

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію.

Критерії оцінювання семінарського заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
<i>Критерії оцінювання підготовленого завдання</i>				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, чітка та точна, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує	Використовує	Використовує	Використовує

	відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті	Студент загалом орієнтується у проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 2. Особливості навчання мови в початкових класах учнів із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

- 1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо особливостей навчання української мови в початковій школі учнів із ТПМ;
- 2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 2:

1. Розкрийте зміст поняття «Система навчання української мови дітей із порушеннями мовлення» та визначте, на яких вихідних положеннях воно базується.
2. Розкрийте провідну мету формування мовлення у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення у спеціальній школі.
3. Охарактеризуйте ключові завдання спеціальної методики мови.
4. Обґрунтуйте суть висловлювання «практична спрямованість» навчання української мови у спеціальній школі.
5. Визначте навчальні та корекційно-розвивальні завдання навчання рідної мови у спеціальній школі. Як ці завдання вирішуються на уроках вимови, грамоти, розвитку мовлення, граматики та читання?
6. Визначте основні передумови до засвоєння української мови як шкільного предмету учнями з тяжкими порушеннями мовлення.
7. Розкрийте зміст навчальних програм з української мови у спеціальній школі для молодших школярів із ТПМ.
8. Охарактеризуйте специфіку оцінювання навчальних досягнень учнів у сучасній школі.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію.

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, чітка та точна, але не ретельно підібрана.	Інформація має кілька неточностей АБО не була чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Кожна думка не була підтверджена.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи були чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів були чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи були чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не були чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 3. Методологічні основи спеціальної методики навчання та особливості їх застосування у спеціальній школі для дітей із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо сучасних методів, принципів та засобів навчання на уроках української мови молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення;

2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 3:

1. Визначте актуальні труднощі використання загальних принципів та методів в сучасній системі навчання школярів з тяжкими порушеннями мовлення у спеціальній школі.

2. Розкрийте особливості використання дидактичних принципів у спеціальній школі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Наведіть та обґрунтуйте приклади їх використання на уроці.

3. Визначте суть спеціальних принципів на уроках української мови у спеціальній школі. Наведіть приклади їх використання на уроці. Аргументуйте свою позицію.

4. Розкрийте особливості використання дидактичних методів (за джерелами передачі інформації, дидактичними завданнями, характером пізнавальної діяльності) у спеціальній школі. Наведіть приклади їх впровадження на уроках української мови.

5. Проаналізуйте розділи 2.2.1 та 2.3.2 навчально-методичного посібника «Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення : навчання та розвиток», автор Ю.В. Рібцун, 2020 р. (шлях пошуку посібника: <http://mon.gov.ua/>, <http://imzo.gov.ua/>) та:

а) визначте й обґрунтуйте доцільність використання сучасних методів у навчально-виховному та корекційно-розвивальному процесі учнів з тяжкими порушеннями мовлення;

б) розкрийте зміст інноваційних форм уроків у початковій школі спеціального закладу освіти.

6. Визначте та озвучте шляхи, способи та засоби вдосконалення системи навчально-виховного процесу на уроках української мови в спеціальній школі.

7. Розкрийте структуру сучасного уроку української мови.

8. Визначте ключові складові календарного планування у спеціальній школі для дітей із ТПМ.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію.

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
<i>Критерії оцінювання підготовленого завдання</i>				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підібраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або	Кожна основна думка є адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.

	прикладами.			
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЧИТАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ТПМ

Семінарське заняття 4. Особливості формування словника у молодших школярів із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

- 1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо змісту формування словника у молодших школярів із ТПМ;
- 2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками;
- 3) виконати самостійне завдання до теми семінару (план-конспект уроку з розвитку лексичної сторони мовлення у молодших школярів з важкими порушеннями мовлення відповідно до змісту навчальної програми) та бути готовим до демонстрації його елементу з подальшим обговоренням з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 4:

1. Визначте значення, місце лексики в системі мови. Аргументуйте свою думку.
2. Охарактеризуйте стан словника у молодших школярів із важкими порушеннями мовлення на момент вступу до початкової школи спеціального закладу освіти.
3. Розкрийте ключові завдання з формування лексичної сторони мовлення в учнів з ТПМ.

4. Визначте основні шляхи збагачення лексики молодших школярів із важкими порушеннями мовлення на уроках української мови.

5. Розкрийте зміст методики корекційної логопедичної роботи над словом на уроках рідної мови у спеціальній школі.

6. Продемонструйте та прокоментуйте фрагмент розробленого уроку.

7. Здійсніть самоаналіз розробленого уроку на основі отриманих відгуків на семінарському занятті від одногрупників та внесіть рекомендації щодо змісту уроку.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію; розробленого плану-конспекту уроку.

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті	Студент загалом орієнтується у проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів

За відвідування <i>ОЧНОГО</i> заняття студент отримує	
За відвідування <i>ОНЛАЙН</i> заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує	1 бал
Всього	11 балів

Семінарське заняття 5. Особливості формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

- 1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо особливостей формування граматичної сторони мовлення у молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення;
- 2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками;
- 3) виконати самостійне завдання до теми семінару (план-конспект уроку з розвитку граматичної сторони мовлення у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення відповідно до змісту навчальної програми) та бути готовим до демонстрації його елементу з подальшим обговоренням з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 5:

1. Розкрийте значення та місце граматики в системі мови. Аргументуйте свою думку.
2. Визначте особливості граматичної сторони мовлення у молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення.
3. Визначте закономірності формування граматичних категорій на уроках української мови в спеціальній школі.
4. Охарактеризуйте сучасні методи, прийоми та засоби формування граматичної сторони мовлення на уроках з української мови.
5. Розкрийте особливості планування роботи з формування граматики в початкових класах спеціальної школи.
6. Продемонструйте та прокоментуйте фрагмент розробленого уроку.
7. Здійсніть самоаналіз розробленого уроку на основі отриманих відгуків на семінарському занятті від одногрупників та внесіть рекомендації щодо змісту уроку.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію; розробленого плану-конспекту уроку.

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
<i>Критерії оцінювання підготовленого завдання</i>				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.

			нелогічно.	
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування <i>ОЧНОГО</i> заняття студент отримує				1 бал
За відвідування <i>ОНЛАЙН</i> заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 6. Особливості навчання грамоти молодших школярів із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

- 1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо особливостей формування грамоти у молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення;
- 2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками;
- 3) виконати самостійне завдання до теми семінару (заповнення таблиць за результатами перегляду та аналізу художнього фільму «Зірочки на землі») та бути готовим до їх демонстрації з подальшим обговоренням з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 6:

1. Визначте значення та місце грамоти в системі мови. Аргументуйте свою думку.
2. Проаналізуйте та визначте психолого-лінгвістичні основи методики навчання грамоти у спеціальній школі.
3. Розкрийте технологію сучасних методів навчання грамоти та їх використання в спеціальній школі для учнів з тяжкими порушеннями мовлення.
4. Розкрийте суть звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти у початковій школі учнів із тяжкими порушеннями мовлення.
5. Визначте завдання та основні напрямки роботи з розвитку грамоти в добукварний період навчання.
6. Визначте завдання та основні напрямки роботи з розвитку грамоти в букварний період навчання.
7. Розкрийте особливості проведення уроків читання та письма в спеціальній школі для молодших школярів із ТПМ.
8. Продемонструйте та прокоментуйте заповнені таблиці самостійної роботи.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію; розроблених таблиць на основі переглянутого художнього фільму «Зірочки на землі».

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	5 балів	4-3 бали	2-1 бали	0 балів
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 7. Особливості зв'язного мовлення молодших школярів із ТПМ

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно:

- 1) проаналізувати сучасні інформаційні джерела щодо особливостей формування зв'язного мовлення у молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення;
- 2) обрати одне із винесених на обговорення дискусійних питань та підготуватися до висвітлення їх ключових тез і обговорення з одногрупниками;
- 3) виконати самостійне завдання до теми семінару (план-конспект уроку з розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення відповідно до змісту навчальної програми) та бути готовим до демонстрації його елементу з подальшим обговоренням з одногрупниками.

Питання для дискусії на семінарському занятті 7:

1. Розкрийте сутність зв'язного мовлення в системі мови. Аргументуйте свою думку.
2. Визначте особливості розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення.
3. Розкрийте зміст методики формування діалогічного та монологічного мовлення у молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення в спеціальній школі.
4. Охарактеризуйте основні методи розвитку зв'язного мовлення в учнів із ТПМ на уроках української мови.
5. Розкрийте особливості навчання опису, розповіді, роздуму та переказу.
6. Продемонструйте та прокоментуйте фрагмент розробленого уроку.
7. Здійсніть самоаналіз розробленого уроку на основі отриманих відгуків на семінарському занятті від одногрупників та внесіть рекомендації щодо змісту уроку.

Форма подання результату: результати подаються у вигляді розгорнутої відповіді на обране студентом питання, яке винесено на дискусію; розробленого плану-конспекту уроку.

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
<i>Критерії оцінювання підготовленого завдання</i>				
Інформація	Вся представлена інформація в доповіді чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підібраною.	Інформація мала кілька неточностей АБО не є чіткою.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них була сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.

	слова для більшості слухачів.			
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів